

بروزترین و برترین
سایت کنکوری کشور

WWW.KONKUR.INFO

Konkur
.info

<https://konkur.info>

اسم تفضیل

کلمه " **تفضیل** " بر وزن " **تفعیل** " مصدر باب " **تفعیل** " است . از ریشه " **فعل** " به معنی برتری گرفته شده است .

اسم تفضیل : برای برتری یک شخص یا یک چیز در داشتن یک صفت بیان می شود . و هرگاه بخواهیم دو نفر یا دو شیء را با هم مقایسه کنیم و برتری یکی را بر دیگری نشان دهیم از اسم تفضیل استفاده می کنیم .

بچه ها صفت تفضیلی و صفت عالی در زبان فارسی یادتون میاد؟

دانش آموزان : بله .

معلم : نشانه صفت تفضیلی در فارسی چیه ؟

دانش آموزان : خانم اجازه "تر" .مثال: بلندتر کوتاه تر زیباتر چاق تر

معلم : نشانه صفت عالی چیه ؟

دانش آموزان : خانم اجازه "ترین" مثل : کوتاه ترین بلند ترین چاق ترین

معلم : احسنت . آفرین

پس درس امروز ما همین هست می خواهیم با صفت عالی و تفضیلی عربی هم آشنا بشیم .

معلم : بچه ها پس در زبان فارسی صفت تفضیلی و عالی را با " تر " و " ترین " تشخیص می دیم . حال میخوایم ببینیم در زبان عربی صفت تفضیلی و عالی را چطور بشناسیم .

بنابراین در زبان عربی صفت عالی و تفضیلی را بر اساس وزن تشخیص می دیم و مانند صفت عالی و تفضیلی فارسی با " تر " و " ترین " ترجمه می کنیم .مثال :

علیٌّ **أَعْلَمُ** مِنْ خَالِدٍ : علی از خالد **داناتر** است .به ترجمه این مثال نگاه کنید . داناتر معنای برتری می ده . درسته؟ پس صفت تفضیلی است .

خوب " داناتر " معنای کدام یک از کلمات عربی است؟

دانش آموزان : اجازه " **أَعْلَمُ** "

معلم : آفرین . حال بگید ببینم " **أَعْلَمُ** " بر وزن چیه ؟

دانش آموزان : بر وزن " **أَفْعَلُ** "

معلم : احسنت . آفرین .

هذه الشجرة **أَطْوَلُ** مِنْ تلك الشجرة . این درخت از آن درخت **بلند تر** است .

باز به این مثال نگاه کنید : بلندتر معادل کلمه **أَطْوَلُ** است . بگید ببینم " **أَطْوَلُ** " بر وزن چیه ؟

دانش آموزان : اجازه بر وزن " **أَفْعَلُ** " .

معلم : آفرین . پس نتیجه می گیریم که اسم تفضیل بر وزن " **أَفْعَلُ** " می باشد . مانند :

أَكْبَر ، أَصْغَر ، أَعْظَم ، أَحْسَن ، أَفْضَل ، أَرْدَل ، أَقْدَم ، أَكْثَر ، أَجْمَل ، أَقْبَح ، أَشْجَع و....
 بزرگتر ، کوچکتر ، بزرگتر ، نیکوتر ، بهتر ، پست تر ، قدیمتر ، بیشتر ، زیباتر ، زشت تر ، شجاع تر و ...

بزرگترین ، کوچکترین ، بزرگترین ، نیکوترین ، بهترین ، پست ترین ، قدیمی ترین ، بیشترین ، زیباترین ، زشت ترین ، شجاع ترین و....

معلم : بچه ها اسم های " دنیا " ، " کُبْرَى " ، " صُغْرَى " " حُسْنَى " بر وزن چی هستند؟
 دانش آموزان : اجازه بر وزن " فُعْلَى " .

معلم : آفرین . أحسنت .

معلم : پس اسم تفضیل بر اساس دو وزن میتونیم تشخیص بدیم . ۱. بر وزن **أَفْعَل** برای مذکر ۲. بر وزن **فُعْلَى** برای مؤنث .

بنابراین اوزان اسم تفضیل عبارتند از :

۱. " **أَفْعَل** " برای مذکر مانند: **أَكْبَر** = بزرگتر ، بزرگترین
۲. " **فُعْلَى** " برای مؤنث مانند : **كُبْرَى** = بزرگتر ، بزرگترین
۳. " **أَفَاعِل** " برای جمع بستن اسم تفضیل مانند : **أَكَابِر جمع أكبر** = بزرگان ، **أَفَاضِل جمع أفضل** = بهترین ها

بیشتر بدانیم :

برخی اسم ها هستند که در ظاهر بر وزن " أفعل " نیستند ولی اسم تفضیل محسوب می شوند چون در ترجمه آنها از "تر" و " ترین " استفاده می شود .

این اسم ها دو گروه هستند .

گروه اول

برخی از این اسم ها عبارتند از :

أَشَدَّ : سخت تر ، سخت ترین	أَخْصَّ : خاص تر ، خاص ترین	أَحَبَّ : دوست داشتنی تر ، دوست داشتنی ترین
أَقَلَّ : کمتر ، کمترین	أَهَمَّ : مهمتر ، مهمترین	أَدَقَّ : دقیق تر ، دقیق ترین
أَصَحَّ : صحیح تر صحیح ترین	أَعَمَّ : عام تر ، عام ترین	

گروه دوم

برخی از این اسمها عبارتند از :

أَقْوَى : قوی تر ، قوی ترین	أَعْلَى : گران تر ، گران ترین	أَقْصَى : دور تر ، دورترین

أَحْلَى : شیرین تر ، شیرین ترین
أَعْلَى : بالاتر ، بالاترین
أَخْفَى : مخفی تر ، مخفی ترین
أَنْفَى : با تقوا تر ، باتقوا ترین
أَبْقَى : ماندگارتر ، ماندگارترین
أَغْنَى : بی نیاز تر بی نیاز ترین
أَوْلَى : شایسته تر ، شایسته ترین

عزیزان توجه داشته که برای مقایسه اسم ها چه مذکر و چه مونث از وزن " **أَفْعَل** " استفاده می شود .
 مثال : **عَلِيٌّ أَطْوَلُ مِنْ مُحَمَّدٍ** . **مَرْيَمٌ أَطْوَلُ مِنْ زَيْنَبٍ** .

در مثال اولی که اسم های علی و محمد مذکر هستند از اسم تفضیل مذکر استفاده کردیم و در مثال دومی هم که مریم و زینب مونث هستند از اسم تفضیل مذکر استفاده کردیم . چون در هر دو مثال بحث مقایسه بین اسم ها بود .

بنابراین :

نتیجه می گیریم که هر جا بحث مقایسه بین دو یا چند اسم بود از اسم تفضیل مذکر بر وزن " **أَفْعَل** " استفاده می کنیم.

هیچگاه بعد از اسم تفضیل " **فُعَلَى** " حرف جرّ " **مِنْ** " نمی آید . یعنی جمله :

مَرْيَمٌ فُعَلَى مِنْ زَيْنَبٍ اشتباه است .

عزیزان دقت داشته باشید که از وزن " **فُعَلَى** " هنگامی استفاده می شود که اسم تفضیل در جمله نقش صفت داشته باشد . مانند: **التلميذةُ الصَّغْرَى**: دانش آموز کوچکتر **فاطمةُ الكُبْرَى**: فاطمه بزرگتر
 چند سوال تستی :

عَيْنَ الْجَمَلَةِ الصَّحِيحَةِ : الف . **سُورَةُ الْبَقَرَةِ كِبْرَى مِنْ سُورَةِ الرَّحْمَنِ** . ب . **سُورَةُ الْبَقَرَةِ أَكْبَرُ مِنْ سُورَةِ الرَّحْمَنِ**
عَيْنَ الْخَطَأِ :

الف . **مَرْيَمٌ أَكْبَرُ تَلْمِيذَاتِ الصَّفِّ** . ب: **مَرْيَمٌ أَكْبَرُ مِنْ زَيْنَبٍ** . ج: **مَرْيَمٌ كُبْرَى مِنْ زَيْنَبٍ**
 د: **ذَهَبَتْ مَرْيَمُ الْكُبْرَى إِلَى الصَّفِّ** .

معلم : بچه ها آیا هر اسمی که بر وزن " **أَفْعَل** " آمده باشد اسم تفضیل بگیریم ؟ مانند :

أَرْنَبٌ = خرگوش أَصْفَرٌ = زرد أَحْمَرٌ = قرمز أَعْوَجٌ = لنگ أَبْكَمٌ = لال أَعْمَى : کور
 أَصَمٌّ : کر أَحْمَقٌ = نادان أَبْلَهٌ = نادان أَرْزَقٌ = آبی و و

دانش آموزان : خیر.

معلم : چرا؟

دانش آموزان : چون معنای "تر" و "ترین" نمیدهند .

معلم : آفرین . أحسنت .

پس اگر اسمی بر وزن " أفعل " باشد و معنای " تر " و " ترین " هم بدهد ، در آن صورت می گیم اسم تفضیل هست .

رنگ ها و عیب ها اگر چه بر وزن " أفعل " هستند ولی چون معنای " تر " و " ترین " ندارند اسم تفضیل نمی باشند .

پس دقت کنید اسم های زیر را اسم تفضیل نگیرید :

أحمر = قرمز أصفر = زرد أخضر = سبز أزرق = آبی أبيض = سفید أسود = سیاه

أعوج = لنگ أبکم = لال أصم = کر أعمى = کور أحمق = نادان أبله = نافهم

بیشتر بدانیم :

اسم های جمع مکسری که بر وزن " أفاعل " هستند ولی معنای " تر " و " ترین " ندارند اسم تفضیل نیستند .

مانند: أصابع ← إصبع = انگشت أمّاكِن مكان = جا

کلمات " خیر " و " شرّ " سه حالت دارند :

(الف) اگر " خیر " و " شرّ " معنای " خوب " و " بد " بدهند اسم تفضیل نیستند بلکه صفت ساده فارسی است .

مثال: وَ مَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللهُ . و آنچه را از کار نیک انجام دهید خدا آن را می داند .

(ب) اگر " خیر " و " شرّ " معنای " خوبی " و " بدی " بدهند ، در این صورت مصدر هستند . مثال :

وَ مَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللهُ بِهِ عَلِيمٌ . و هر آنچه از خوبی انفاق کنید قطعاً خداوند نسبت به آن آگاه است .

(ج) اگر " خیر " و " شرّ " معنای " تر " و " ترین " بدهند قطعاً اسم تفضیل هستند . مثال :

خَيْرُ الامور أوسطها . بهترین کارها میانه ترین آنهاست .

بیشتر بدانیم :

دقت کنیم که اسم تفضیل در بعضی موارد معنای " تر " ندارد . مانند کلمه " آخر " به معنای " دیگر " .

کلمه " آخر " بر وزن " فاعل " و اسم فاعل هست به معنی " پایان " و مونث آن " آخرة " است .

جمع های مکسر بر وزن " أفاعل " را با توجه به مفردشان مشخص می کنیم که اسم تفضیل هستند یا خیر .

مثال : أصابع مفردش می شود إصبع به معنی انگشت . پس اسم تفضیل نیست .

عزیزان دقت داشته باشید که سه گروه از کلمات با اینکه شکل ظاهری آن مانند " **أفعل** " است با اسم تفصیل اشتباه نگیرید :

الف) فعل ماضی سوم شخص مفرد مذکر باب افعال بر وزن " **أفعل** " مانند : **أكرّم** به معنی (گرامی داشت) **أخرَج** به معنی (بیرون آورد) و

ب) فعل مضارع اول شخص مفرد باب افعال بر وزن " **أفعل** " مانند : **أكرّم** به معنی گرامی می دارم **أخرِج** به معنی بیرون می آورم و

ج) فعل امر باب افعال بر وزن " **أفعل** " مانند: **أكرّم** به معنی گرامی بدار **أخرِج** به معنی بیرون بیاور

بروزترین و برترین
سایت کنکوری کشور

WWW.KONKUR.INFO

Konkur
.info

<https://konkur.info>